

פז א מיי פ"ג מהל'
תנוכה הלכה יג יג ד'
פז ב מיי פ"א מהל'
נרכות הלכה יא סג
עשין זו טושי"ע א"ח סי'
כה סעיף י וסי קד סעיף ז
וסי קט סעיף ג וסי ריג
סעיף כ:

רבינו הננאל

הלכתא גיברתא איכא
למגמר מן ההלל הוא
אומר הללויה והן אומרים
הללויה מכאן שמצוה
לענות הללויה הוא אומר
הללו עבדי ה' והן אומרים
הללויה מכאן שאם שהיה
גדול מקרא ההלל אמרו
אחריו הללויה הוא אומר
הודו לה' והן אומרים
הודו לה' מכאן שמצוה
לענות ראשי פרקים הוא
אומר אנא ה' הושיעה נא
והן אומרים אנא ה'
הושיעה נא מכאן שאם
היה קטן מקרא אותו עונה
אחריו מה שהוא אומר
הוא אומר אנא ה'
הצליחה נא והן אומרים
אנא ה' הצליחה נא מכאן
שאם בא לכפול כופל הוא
אומר ברוך הבא והן
אומרים בשם ה' מכאן
לשומע כעונה. א"ר חייא
חכימיא וסופריא
ודרשיא ורישי עמא אמרי
שמע ולא ענה יצא שומע
כעונה מהכא דכתיב את
כל דברי הספר אשר קרא
מלך יהודה וכי מלך
יהודה קראם והלא שפן
קראם אלא מכאן לשומע
כעונה. אמר רבא לא
לימא איניש ברוך הבא
והדר בשם ה' אלא לא
יפסיק ביניהן:

לח:

לולב הגזול

פרק שלישי

סוכה

הלכתא

גיברתא איכא למושמע מונהגא דהלילא. זמקוס של
רצא היו כולם זקיאם צהלל והיו כולם קוראים את
ההלל עם שליח לצור כמו שאנו קוראים עכשיו ולא היו סומכים עליו
כלל כדפירש זקונטרס אלא שנהגו
והולך כדי ללמוד מהן הלכה למעשה
לצקי ולמי שאינו צקי וגדול מקרא
אוחו או קטן ומה שאין לנו נוהגין
עכשיו לעשות כן משום דמנהגא קרי
ליה (והיכא דנהוג נהוג¹) והיכא ללא
נהוג לא נהוג: **הוא** אומר הללויה.
שליח לצור והצור עונין אחריו הללויה
והוא שותק עד שיענו והשתתף אינו
מפרש היאך מצרכין שגס הצור
חייצין לצרך קודם שיתחילו ושמה
כולם מצרכין יחד ואף על פי שהצור
שותקין עד שיתפתח שליח לצור הללויה
אין לחוש צרך:

מכאן

שאם היה גדול מקרא
אותו עונין אחריו הללויה.
ממתיני שמעיין לה אלא מפרש והולך
כל הלכתא דאיכא למשמע מונהגא:
מכאן שמצוה לענות בראשי
הפרקים. פירש זקונטרס
מכאן שבראשי הפרקים צריכין לענות
ראשי הפרקים ולא סגי להו צהללויה
משמע מתוך פירוש זקונטרס שבראשי
פרקים עונין ראשי פרקים ולא יותר
ועל כל דבר חוץ מראשי פרקים
עונין הללויה עד שיגמור את ההלל
וכן פירש זממנימין וזקוף פרק
כסס (סוטה 97 ב: ושם) לא משמע
הכי דתינא צגמרא כיצד אמרו ישראל
שירה כגדול (3) מקרא את ההלל והן
עונין אחריו ראשי פרקים משמע
שמתחילת הפרק עד סופו עונה
ראש (ראש) פרק על כל דבר ודבר
עד סופו וכן פרק שני עונה ראש
פרק שני ועל כל דבר ודבר עד סופו
וכן כולם כגון הללויה צלאת ישראל
ממנרים לא לנו ה' לא לנו אהצתי
כי ישמע ה' הללו את ה' כל גוים
הודו לה' כי טוב ושמה מתחלת הלל עד הודו פרק אחד מדלל
עשה זמנהגא דהלילא סימן לדבר עד הודו דצפרק ראשון הצא
אחריו היה להם לעשות סימן זה ומה שנוהגין עכשיו ששליח לצור
אומר שלשה יאמרו נא והצור עונין על כל אחד ואחד הודו ולא
מלינו מנהג זה צ"ס מ"מ נפקי מהנך קראי דשומע כעונה:
הוא אומר אנא ה' הושיעה נא והם אומרים אנא ה' הושיעה נא
הוא אומר אנא ה' הצליחה נא וכו'. ואע"ג דלממריין צמגילה
(97 ב:) אין מפסיקין צפסוק אלא למינוקות הכא שאני שאמרנו
שני בני אדם כדליתא צערי פסחים (97 ק"ט):

שמע

ולא ענה יצא. מי שאינו יודע לקרות ולא לענות אם שמע
וכיון את לבו לשמוע אף על פי שלא ענה יא וכן למתפללין
צצור ושליח לצור אומר קדושה או יהא שמה רצא מצרך ישתקו
מתפלתי וישמעו והרי הן כעונין ולכשיגמור קדושה יחזרו לתפלתן
וכן יסד רב יהודאי גאון צה"ג כדפירש² זקונטרס וקשה מהא דלממריין
פרק מי שמתו (נרכות 97 ב:) אם יכול להתחיל ולגמור עד שלא יגיע
שליח לצור לקדושה יתפלל ואם לאו לא יתפלל וי"א שם כן³ צמודים
ולמה לן כולי האי יתפלל כדרכו ולכשיגיע שם ישתוק אלא ודאי אם
היה שותק היתה שמיעתו הפסקת תפלתו ומיהו שמה אע"ג דשומע
כעונה מ"מ עונה עדיף ומנוה מן המוצטר⁴: **אמר** רבא לא לימא
איניש ברוך הבא והדר בשם ה'. תימה דצסוף מלות חליפה (יבמות 97 קו:
98) אמר רבי האי מאן דמקרי חליפה לא ליקרי לדידה לא לחודי ואצה
[יצמין לחודיה דמשמע אצה יצמי אלא לא אצה יצמי צבת אחת ולא
ליקרי לדידה לא לחודיה וחפתי [לקחתה] לחודיה דמשמע חפתי
לקחתה אלא לא חפתי לקחתה צפעס אחת אמר רבא חפסוקי
מלתא לית לן צה ויש לומר דלצטר דשמע הכי מרצ ספרא סצרה:
אבל

הלכתא גיברתא. הלכות גדולות: מונהגא דהלילא. ממנה שאנו
רואים שנוהגין עכשיו צמינו צמתי נכסיות כדמפרש ואילן שהיו
נוהגין לענות הללויה שמי פעמים ולא יותר ואומרים כל ההלל עם
המקרא עד הודו ועונין הודו אחריו וחוזרין וקורין עמו עד אנה
ועונין אנה הושיעה נא ואנה הצליחה
נא אחריו כמו שאנו עושין ואין זו
כקריאת הראשונים שהיו עונים
הללויה על כל דבר כדלממריין
צמתימין דהכא וצסוטה (97 ב:)
ואמר רבא מונהג של עכשיו לנו
ללמוד מהו עיקר קריאת הלל
כשתיקנוהו תחילה לפי שהכל חייצין
צקריאתו ואין הכל צקיאין צו תקנו
אחד קורא ואחרים שומעים והכל
עונים מקלמ ועכשיו שכל צני
כנסימתי צקיאין וקורין אותו כולו
ואעפ"כ עונין שמי פעמים הללויה
והודו לה' ואנה מכאן לנו יכולים
ללמוד מה תקנו הראשונים לענות
למי שאין צקיאין ולצקיאין: הוא
אומר הללויה והן אומרים הללויה
מכאן שמצוה לענות הללויה. ממנה
שאנו נוהגין שהמקרא פותח צהללויה
ואנו שותקין ועונין אחריו הללויה
והוא שותק ואין לנו מתחילין לקרות
עמו כסדר שאנו גומרים עמו שאר
ההלל למדין לנו מכאן שצמנה לענות
הללויה צפתימתו ואפילו לצקיאין:
הוא אומר הללו עבדי ה' והם
אומרים הללויה מכאן צמי שגדול
מקרא (6) שעונה אחריו הללויה.
ממנה שנוהגין עכשיו לענות עוד הללויה
פעם שניה ושאר הלל קורין כולן
עמו לנו למדין תקנה הראשונה מי
שאנו צקי או צקי ואינו גומרו אלא
סומך על המקרא דיו לענות הללויה
על כל דבר ודבר ולפיכך החזיקו
עכשיו צמנהג הזה לסמוך צהללו
עצדי ה' על המקרא ולענות הללויה
לדעת תקנה ראשונה ולא תשתכח
צמותר צכל הלל לסמוך עליו ולענות
הללויה למי שאינו צקי: הוא אומר הודו. והן שותקין ואחר כך עונין:
מכאן. שבראשי פרקים צריכין לענות ראשי פרקים עצמן ולא
סגי ליה צהללויה ומיהו אף דגמריין כוליה לא צריכין אלא
צצוה החזיקו שלא תשתכח תקנה הראשונה למי שאינו גומר:
הוא אומר אנא והם אומריין אחריו אנא. ואין זה מראשי פרקים
צזה החזיקו להיות סימן לעיקר תקנה למי שסומך על המקרא
שפעמים צצריך לענות אחריו כל דבר ודבר שהוא אומר והיכי
דמי כגון מי שהיה קטן מקרא אותו כדמתן צמתימין: הוא
אומר אנא ה' הצליחה נא. והן שומעין ואחר כך עונין סימן זה
החזיקו לדעת שהרצוה לכפול את ההלל כופל כמו שזה נכפל
שהרי שומע כעונה כדלקמן ואלו שומעין ועונין הרי זו כפילה.
וכל הני מכאן דקאמר רבא מכאן לקטן המקרא כו' מכאן
שאם צא לכפול לאו דווקא דהוא הדין נמי מצי למילף איפכא
מאנה הושיעה נא שאם צא לכפול ומאנה הצליחה נא לקטן
המקרא אלא אשמעיין שלא על חנם החזיקו לנו שגומריין את
ההלל לענות דצרים הללו אלא כדי ללמוד מהם תקנות הללו
שתקנו צצאים לישראל: הוא אומר ברוך הבא והם אומרים
בשם ה'. וצצרוך הצא סומכין עליו ואין עונין לא המציאות
עצמן ולא הללויה מכאן נלמד לשאינו יודע לא לקרות ולא
לענות אם שמע וכיון לבו לשמוע אף על פי שלא ענה
יא וכן למתפללין צצור ושליח לצור אומר קדיש⁵ או יהא
שמה רצא ישתקו צתפלתן וישמעו צכוונה והרי הן כעונין
וכשיגמור הקדושה יחזרו לתפלתן וכן יסד רב יהודאי גאון
צעל הלכות גדולות: חכימיא. כמשמעו: ופריא. מלמדי
תינוקות: אשר קרא המצ"ך וגו'. צספר שמהל חלקיה הכהן
משמעי קרא צספר מלכים (3 ב:): לא לימא איניש. מי
דלא קיימא אצורה אמילתא דלעיל ומיחוי כמוציאו לצטלה:
משה

(א) [נרכות מה: 97 ב:] ע'י
מוספות נרכות כא: ד"ה
עד וכו' האריכו יותר
צצלאור].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הוא
אומר הללו וכו' שגדול
מקרא אותו שעונה:
(ב) תוס' ד"ה מכאן וכו'
כגדול המקרא את וכו'
עונה ראש פ' ראשון על
כל דבר:

תורה אור השלם

(א) הללויה הללו עבדי
ה' הללו את שם ה'
[תהלים קמ, א]
(ב) כה אמר ה' הנני
מביא רעה אל המקום
הזה ועל ישביו את כל
דברי הספר אשר קרא
מלך יהודה:
[מלכים ב' כב, טז]
(ג) ויגד שפן הספר
למלך לאמר ספר נתן
לי חלקיה הפתח
ויקראו שפן לפני
המלך: [מלכים ב' כב, יז]
(ד) ויגד בך לבקב וצפנע
לפני ה' בשמעך
אשר דברתי על
המקום הזה ועל ישביו
להיות לשמה וצקלה
ותקבע את בגדיך
ותקבע לפני וגם אנכי
שמעתי נאם ה':
[מלכים ב' כב, יח]

הגהות וצינונים

(א) צ"ל כצ דברי
הספר (גליון): [צ"ל
מצ"ך יהודה] (גליון):
[ג] מפני כצ"ל (רש"י
יעב"ץ): [7] רש"ל מ"ז
(גליון): [8] צ"ל
קדושה] (גליון). וכ"ה
בדפוס: [1] עיין מהרש"ל
שמוחק זה אולם בדפוס
כתוב ג' תיבות ודיכא
דנהוג נהוג כפול
ואפשר שעל זה כתב
שזה נמחק אבל לא
למחק לגמרי: [2] צ"ל
כך פירש וכו'
בדפוס: [3] ג' מהר"מ
וכן אמר' שם במודים
ולמה לן (גליון):

לולב הגזול

פרק שלישי

סוכה

למ.

פ"א א טו"ש"ע א"ח סי' נו
סעיף א נהגה:
ב ב"מ פ"א מהל' גרנות
הל' ג' ופ"א הל' ג'
ופ"ד מה' תפילין הלכה ז'
סמג עשין כו טו"ש"ע א"ח
סי' כה סעיף ח וסי' קנח
סעיף יא:
צא ג ד מ"י פ"ח מה'
שמטה הלכה יא:
צב ה שס הלכה י:

רבינו חננאל

וכן לא יאמר יהא שמיה
רבה והדר מברך א"ל רב
ספרא משה שפיר קאמרת
אלא מיהו בתרווייהו הכא
והתם חזא מלתא היא
ואסוקי מלתא לית לן בה:
מתני' מקום שנהגו
לכפול יכפול. תנא רבי
כופל בה דברים ר'
אליעזר בן פרטא מוסיף
ואוקימנא מוסיף לכפול
מאודך ולמטה. לברך
אחריו יברך הכל כמנהג
המדינה ואוקמה אב"י לא
שנו אלא לאחריו אבל
לפניו מצוה דק"ל כל
הברכות כולן מברך עליהן
עובר לעשייתן פ"י
כדכתיב וירץ אחימעץ
דרך הכתר ויעבר את
הכוש כלומר רץ אחימעץ
והקדים את הכוש:
פיסקא הלוקח לולב
מחבירו בשביעית נותן
לו אתרוג במתנה כו'.
לא רצה לתת לו אתרוג
במתנה כו' מבליע לו
דמי אתרוג בלולב. פ"י
אם היה שוה הלולב זה
והאתרוג זה נותן לו שני
זוים בלולב ולוקח
האתרוג בתוס כו' בפירוש
לתת דמי פירות שביעית
לע"ה אסור והאתרוג
שהוא פרי אסור בהנאה
אבל הלולב שהוא כמו עץ
ואינו פרי הייתי אומר כי
אין בו איסור א' הא
דאמרינן לקמן שהוא
אסור לא משום שהוא
לולב בן שנה ששית
שנכנס בשביעית. דתניא
אין מוסרין לע"ה יותר
ממוזן שלש סעודות ואם
מסר אומר לו מעות הללו
מחוללין כו'. פ"י מוזן
ג' סעודות כדי מוזנו
ליום אחד ואפילו לשבת

חשק שלמה על ר"ח
א' אנו מתן ואולי ז"ל אצל
מה' דאמרינן לקמן משמע
שהוא אסור רק משום דהוא
לולב וכו'.

הגהות וצינונים

[א] צ"ל אמרי אסוקי
וכו' כך הגי' בעי' וכו"א
באבודרהם דף כב ע"ב
(גליון): [ב] צ"ל אמר
(רש"י וכו"ה בדפוס):
[ג] בשבת קא: פרש"י
כלומר רבינו בדורו
כמשה בדורו ובביצה לח
ע"ב פרש"י ביקרא
דמשה קא משתבע
ובחולין צג ע"א פרש"י
תלמיד חכם (גליון):
[ד] צ"ל וכו' (באה"מ):
[ה] נדצ"ל שיורי מצוה:
[ו] ר"מ מ"ז (גליון):
[ז] בדפוס הא לוקח:
[ח] יש להוסיף ולא יהא
לוקח ומוכר בשוק
וכשמוכר (באה"מ):
[ט] לולב נמי וי"ל אין
לו ביעור כצ"ל לענין
(גליון): [י] נדצ"ל כרם
רבעי:

משה גדול הדור^[א]: [שפיר קאמרת]. צממיה: כ"א אסוקי מלתא.
הואיל וכוונתו לגמור לית לן צה: כופל בה דברים. מאנא והלכה:
מוסיף בה. זהלל מוסיף לכפול על כפילתו של רבי: מאודך ולמטה.
דפרי' לעיל שכל המזמור כפול מראשו ועד כאן: ע"ש. דתליא צרכה
צמנהג אלא צרכה שלאחריו: עובר.
קודם: ויעבור את הכוש. קדמו לרוך
לפניו: מתני' הלוקח לולב מחבירו.
לי נראה דהלוקח לולב מעם הארץ
גרסי' דהא צעם הארץ קמייירי
כדאמרי' צמני' ועם הארץ לגבי חצר
לא קרי ליה חצירו ואי לוקח נמי עם
הארץ מי ציית לן להחזיק חצירו
צמטוד: נותן לו אתרוג במתנה. חצר
שקונה הושענא כולה מעם הארץ
צשביעית יבקש ממנו ליתן לו אתרוג
צמתנה: לפי שאין רשאי בו. צממא
מפרש טעמא: גמ' מבליע ליה דמי
אתרוג בלולב. ימכור לולב ציוקר עד
סימן לו אתרוג צמתנה: וליתוב ליה.
דמי אתרוג צהדיא מ"ט אין רשאי
ללוקחו צשביעית: אין מוסרין דמי
פירות כו'. דהתורה אמרה (ויקרא כה)
לאכלה ולא לסחורה שכל פירות
שביעית חייבין להצטרע צשביעית הן
ודמיהן ולא שיעשה צהם סחורתו
להנניע לאחר שביעית ולהעשיר ועמי
הארץ משודין על כך לפיכך אין מוסרין
להם דמים ליקח מהם כלום דמים
דקעבר אלפני עור לא תתן מכסול
(ויקרא יט): יותר ממוזן שלש סעודות.
אצל מוזן ג' מוסרם כדי חייז דליכא
למימר לסעודת שנת הוא לריך וכיון
שהותר צערב שנת הותר לכל ימות
השנת: ואם מוסר. ששכח ומסר לו:
יאמר. חצר זה שמסר לו: מעות ה"ל.
שמסרתי לעם הארץ זה (ה) (וכו') וחלה
עליהם קדושת שביעית כדאמרינן

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מעות
וכו' לעם הארץ זה והלה
כצ"ל ומצת וכו' נמחק:

גליון הש"ס

תוב' ד"ה הלוקח
לולב וכו' וקתני סיפא
בר"א בע"ה. וכן צרכות
דף י"ז ע"א אפי' צמ'
ותצרי צרי':

תורה אור השלם

(א) ויהי קח ארזין
ויאמר לו ריזן וירץ
אחימעץ הך הפקר
ועבר את הכוש:
[שמואל ב' י"ח ב]

(ב) והוא עבר לפנייהם
וישתחו ארצה שבע
פעמים עד ג' שנתו עד
אחריו: [בראשית ל"ג
ב]

(ג) עלה הפרץ לפנייהם
פרצו ויעברו שער
ויצאו בו ויעברו מלפם
לפניהם וי' בראשם:
[מ"ב ב' יג]

ליקוטי רש"י

כופל דברים. מעט היה
כופל כגון מנרון הגב
ולמטה [פסחים ק"ט]:
מאודך ולמטה. ולי
נראה משום כבוד ישי
ושמואל ודוד ואחיו
שאמרו מאלך ולמטה
כדאמרינן לעיל כופלין אותו
יש לשנות אתרות ולא
הירא [רשב"ם שם].
עובר. קודם כמו ועבר
את הכוש קדמו במית
אנשלוס. ויעבר מלפם
לפניהם. יקדים ליק
נראש [שם ז]: הלוקח
לולב לוקח את
שביעית מעם הארץ
משום דנת ששית שנקנסת
לשביעית היא לכל האילנות
הולדין אחר חנטה מן
מאתרוג ומתרוג אינו רשאי
ליקח צשביעית אע"ג
דחנטה צששית משום
דאתרוג צמ לוקחה אוליין
ופירות שביעית היא ואין
מוסרין דמי פירות שביעית:
לעם הארץ שבושה צהם
סחורה ואינו מצטרע מוזן
הציעור כשכלה למיה
צששדה [בכורות לא]:

אבל לפניו מצוה לברך. כי האי גוונא אמרי' גבי מגילה פ' הקורא
את המגילה עומד (מגילה דף כ"א): וכן^[א] תנן פרק צא סימן
(מה נ"א): יש שטעון צרכה לפניו ואין טעון צרכה לאחריו ומפרש צמני'
לאחיו ריחני הוה מני למימר לאחיו הלל ומגילה צמקום שנהגו שלא
לצרך אחריהן אלא ריחני פסיקא ליה
וכמו כן הוה מני למימר מנות טובא
כגון צינית ושופר וסוכה ולולב למאי
דפי' ר"ת דאין מצרכין לשמור חוקי'^[ב]
אלא תפילין לחודייהו ודוקא כשמסלקן
משום לילה וכמאן דאמר לילה לאו זמן
תפילין הוא^[ג]:

עובר לעשייתו. מטעם זה לריך
לצרך לולב קודם שיטלנו
דאי לאחר שנטלו מדאגזיה נפק ציה
כדאמרי' צסוף פירקין (דף מ"ג) ומיהו
לא מסתבר כלל דהיאך יצרך עליו והוא
מונח צכלי הא אמר צהקומץ רצה (נמנות
לה: ושם) תפילין מאימתי מצרך עליהן
משעת הנחה עד שעת קשירה וכל
שעה שאין המנוה מזומנת צידו לעשות
לא מיסתבר כלל לצרך עליו ושמה
משיתחיל לטול לולב קודם שיטול
האתרוג מצרך והיינו עובר לעשייתן
שמעבדים זה את זה^[ד] אי נמי לאחר
שנטול שניהם אלא שהופך אחד מהן
כדאמרינן צסוף פירקין (דף מ"ג)
כשהפכו דאין יולא צמנות אלא דרך
גדילתן כדדרשינן פרק לולב וערבה
(לקמן מה:): מדכתיב עלי שטים עומדים
ואפי' נקיט להו כדרך גדילתן אפשר
שיתכוין שלא לנאת צו עד אחר צרכה
דלע"ג דאמרי' צסוף ראוהו צ"ד (ר"ה)
כח: דמנות אינן צריכין כוונה מ"מ צעל
כרתו לא נפיק והא דלא משני הכי
צסוף פירקין (דף מ"ג) דמייירי צאדם
שאינו צקי שהולך אלל צקי ללמוד אי
נמי משום דלא גמרה מנותו עד אחר

ניענוע דמהאי טעמא נמי מצרכין אנטילת ידיס אחר נטילה דלא גמר
מנותו עד אחר ניגוצ כדאמרי' פ"ק דסוטה (דף ז'): דאסור לאכול צלא
ניגוצ ידיס ומיהו לא דמי כולי האי דניענוע אינו אלא מכשירי'^[א] מנוה
מדאגזיה נפק ציה דמשני כשהפכו ולא משני צשלא ניענוע ומיהו אמת הוא לצמח דנפק
ציה מצרך כדמוכח פ"ק דפסחים (דף ז' ע"א) דפליגי צעל ציעור חמץ דמר סצר לשעצר משמע טפי ומר סצר להצא נמי משמע ופריך מהעושה
לולב לעצמו דקתני נטלו לנאת צו אומר על נטילת לולב וקשיא למאן דמצרך לצער ומשני שאני התם דצעידנא דאגזיהנהו נפק ציה ופריך אי
הכי לנאת ילא צו מיצעי ל"י ומשני משום דקצעי למימתי סיפא ליסצ צה תנא רישא לנאת צו וריך לומר על כרחן הואיל והמנוה לא נגמר עדיין
לגמרי דצעי ניענוע מצרך ועוד כדאמרי' צסוף פירקין (דף מ"א): מנהגן של אנשי ירושלים אדם יולא מתוך ציתו ולולבו צידו נכנס לצית הנכנסת
ולולבו צידו קורא ק"ש ולולבו צידו אע"פ שכל אלו הדברים אין מעבדין מ"מ הואיל ויש צצצר מנוה מן המוצחר חשיב כעובר לעשייתן וצהדיא אמר
צירושלמי דצרכות פרק הרואה^[ב] גבי צינית העושה צינית לעצמו אומר צא"י אמ"ה אקצ"ו לעשות צינית נחטוף צה אומר אקצ"ו להטעוף צינית
והיינו טעמא לפי שהמנוה מושכת כל זמן שהוא מעוטף ועומד ומ"מ לא לגמרי דמי ללולב דהתם מצרך על נטילת לולב ומשנטול עברה צצר
עיקר מנוה והתם צירו' פליגי מנות מאימתי מצרך עליהן רצי יוחנן אמר עובר לעשייתן רצ הונא אמר צשעת עשייתן:

הלוקח לולב מחבירו בשביעית. פירש צקונטרס דמעם הארץ מוקמי לה צגממא ועם הארץ לגבי חצר לא קרי חצירו ועל חסם דחק
דאשכחן צדוכתי טובא דקרי ליה חצירו דתנן צפ' הניוקין (גיטין ס"א. ע"א) משאלת אשה לחצרתה החשודה על השביעית וצפרק צכל
מערבין (עירובין לב. ע"א) האומר לחצירו לא ולקט לך תאניס מתאנתי אוכל מהן ערלי ומעשרן דלי^[א] וקתני סיפא צד"א צעם הארץ וצשנת פרק
שואל (דף ק"ג) לא יאמר אדם לחצירו שכור לי פועלים ומוקי לה צחצירו נכרי:

וליתוב ליה. דמי האתרוג צהדיא מ"ט אין רשאי ללוקחו דאי משום דאסור לעשות סחורה צפירות שביעית לא תשיצ סחורה אלא כי ההיא
דמסכת שביעית פ"ז (מ"ג) לא יהא לוקח ירקות שדה ומוכר צשוק אצל הוא לוקט וצנו מוכר על ידו לקח לעצמו והותר מותר למכור
פ"י היינו^[א] לוקח היינו לוקט כדקתני סיפא אצל הוא לוקט וצהדיא קתני צתוספתא^[ב] ולא יהא לוקט^[ג] וכשמוכר צשוק הוא הלוקט עצמו אסור [דללקטן]
לאכלה אמר רחמנא ולא ללקט לסחורה^[ד] דהיינו למכור אצל הוא לוקט וצנו מוכר על ידו דלא חשיב סחורה כיון דהוא לא ליקטם וצירושל'^[ה] אמרי'
האחיין מלקטין ואחד מוכר על ידיהן דעל ידי הצלעה מוכר שלו ושל חצירו א"ר יוסי צר צון וצלצד שלא יעשו פלטור פ"י לא יהא מוכר צההוא
אתרא כל שעה וסוחרי שביעית דתנן פ"ק דר"ה (דף כ"ב. ע"א) ופ' זה צוצר (סנהדרין ד':) היינו כי האי גוונא ואפשר הקונה מחצירו כדי להרויח
ולמכור ציוקר היינו נמי סחורה וצפ' ז' דשביעית (מ"ג) תנן שאין עושין סחורה צפירות שביעית ולא צצכורות ולא צצממות ולא צצנלות ולא
צצטרפו' ולא צצקניס' ולא צצמשי' לא משכחת שיהו כולם שוים לענין סחורה אלא כי האי גוונא דצהדיא שרא רחמנא למכור כדכתיב^[ז] או מכור לנכרי^[ח]:
שאיין מוסרין לעם הארץ דמי פירות שביעית. פ"י הקונט' דהתורה אמרה לאכלה ולא לסחורה שכל פירות שביעית חייבין להתצער
צשביעית הן ודמיהן הן ולא יעשה צהן סחורתו להנניע לאחר שביעית ולהעשיר וקשה דא"כ ליסתרו כל אותן דתנן צמס' שביעית
פ"ז (מ"ה) שיש להן שביעית ואין להם ציעור וצהדיא פריך צשמעתין אי הכי לולב^[א] אין לו ציעור דמתקיים הוא וקא חסר למסור דמיו לע"ה
אלא הי"ט דליכא איסורי טובא שאין ע"ה נותר לאסור לקנות צהן צהמה טמאה עצדי' וקרקעו'^[ב] חלוק וטלית ומנעלי' ואין נותנין לא לצירי ולא
לצנן ולא לספן ולא לספר^[ג] דשביעית לאכילה ולשתיה ולסיכה^[ד] ולא לשאר דברים ואסור לפרוע מהן חצו'^[ה] ואין מספר לדיניס ולא יסורים שיש
צפירות שביעית שצריך לנהוג צהן קדושת שביעית:

יותר ממוזן שלש סעודות. משמע שיש צמני אתרוג יותר ממוזן שלש סעודות והא דתנן פ"ז דמעילה (דף כ"א) נתן לו שתי פרוטות ואמר לו לך
והצא לי אתרוג צצחת וצצחת רמון התם צצתרוג פסול דלא צעי ליה אלא לאכילה אצל הכא כשר והדר לצרכה דמיו יקריס:
מעות ה"ל מחוללין ע"ה פירות שיש ל"י בבית. פלוגתא היא צשמעתא דלנועיין צמרובה (צ"ק ס"ה. ע"א) גבי כרס^[א] אם יכול לחלל מה צציד חצירו
ולמאן דאסר קשה מה מועיל כאן וי"ל דהכא קנסא צעלמא הוא ודכוותה אשכחן פרק האיש מקדש (קדושין דף נ"ה. ע"א) דאין לוקמין
צהמה טמאה ועצדים וקרקעות צמעות מעשר שני ואם לקח יאכל כנגדם ומפרש התם קנסא: